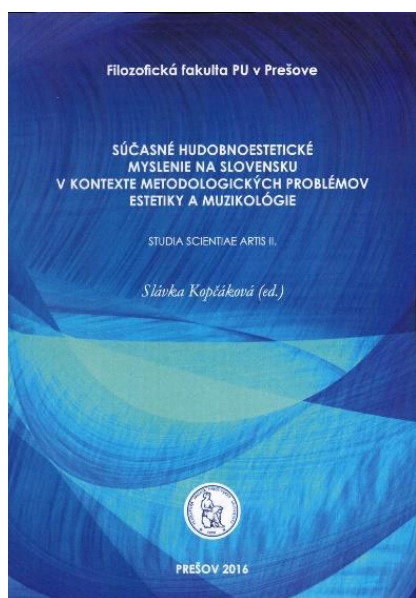

KOPČÁKOVÁ, S. (Ed.). 2016. Súčasné hudobnoestetické myslenie na Slovensku v kontexte metodologických problémov estetiky a muzikológie. Studia scientiae artis II. Opera theoriae artis. Prešov: Filozofická fakulta Prešovskej univerzity. ISBN 978-80-555-1595-3.

Ivana Cmorejová

Vedecký zborník, ktorý vyšiel tento rok ako výsledok riešenia grantovej úlohy VEGA č. 1/0137/15 s názvom *Hudobnoestetické myslenie na Slovensku. K problémom genézy, vývinu a kreovania v 19. a 20. storočí* prináša množstvo tém týkajúcich sa hudobnej estetiky a hudobných poetík. Vedecká súborná práca pozostáva z dvoch nosných kapitol, do ktorých svojimi vedeckými štúdiami prispeli významní slovenskí hudobní estetici a teoretici hudobného umenia. Prvá kapitola nesie názov *Hudobná estetika – témy, problémy, metódy a inovácie*. Obsahuje vedecké štúdie od desiatich autorov, ktoré prinášajú najnovšie vedecké poznatky z prostredia hudobnoestetického myslenia. Vyjadrujú sa k otázkam hudobnej estetiky ako samostatnej vedy 21. storočia s presahom do iných literárnych, jazykových či muzikologických disciplín. Tejto problematike sa v zborníku venujú príspevky Renáty Beličovej (*Koncepcie hudobnej estetiky a problém ich adekvátnosti pri reflexii hudobných poetík i kompozičných riešení*, s. 16 – 28) a Davida Kozela (*Poznámky ke vzťahu mytologických štruktúr a hudebného naratívu v teorii Byrona Alména*, s. 29 – 44).

Ďalší autori, menovite Ľubomír Pavelka (*Kategória auditívneho prostredia v súčasnom hudobnoestetickom myslení*, s. 45-63), Milan Michalec (*Sonda do problematiky interpretácie hudobných významov pri verbálnej interpretácii hudby*, s. 76 – 94) a Anna Babjaková (*Populárna hudba v súčasnom hudobnoestetickom myslení – analýza dvoch mysliteľských koncepcií z hľadiska recepcných návykov*, s. 64 – 75) sa so svojimi úvahami obracajú k človeku ako k poslucháčovi a recipientovi hudobného diela nielen na pôde vážnej, ale aj populárnej hudby. Samotné hudobnoestetické myslenie je v ďalších príspevkoch predkladanej kolektívnej práce skúmané aj z historického hľadiska, cez náhľady do teoretických prác zakladateľov slovenskej národnej hudby, tejto tematike sa venujú vedecké štúdie Slávky Kopčákovovej – Slávky Oriňákovovej, Pavla Zubala, Renáty Kočišovej. Okrem toho máme možnosť oboznámiť sa s témou 2. viedenskej školy, odrážajúcej ďalšie cesty moderny a počiatky avantgárd nielen v domácom, ale aj v globálnejšom stredoeurópskom kontexte, čo reflektuje Vladimír Fulka (*Esteticko-filozofická paradigma 2. viedenskej školy u Theodora W. Adorna*, s. 141 - 154). Poslednou témou prvej kapitoly zborníka je estetická výchova v školskom systéme. Autorka Irena Medňanská (*Estetická výchova v školských*

vzdelávacích dokumentoch po reforme v r. 2008, s. 155 – 174), sa tu konkrétne zaoberá pedagogickými dokumentmi po školskej reforme v roku 2008.

Ako bolo vyššie spomenuté, táto vedecká práca bola vydaná v rámci riešenia grantového projektu VEGA č. 1/0137/15 s názvom *Hudobnoestetické myslenie na Slovensku. K problémom genézy, vývinu a kreovania v 19. a 20. storočí*, ktorého súčasťou boli štúdie S. Kopčákovej, R. Beličovej, P. Zubala a S. Oriňákovej. Slovenská estetikka Renáta Beličová sa vo svojej štúdií s názvom *Koncepcie hudobnej estetiky a problém ich adekvátnosti pri reflexii hudobných poetík i kompozičných riešení* (s. 16 – 28) zaoberá otázkami recepcie vo vzťahu k hudobnému a literárnemu dielu. Vyslovuje nespokojnosť s autonómnou previazanosťou recepčných teórií s literatúrou, literárnou vedou, či kritikou, nakoľko plynúcu hudbu sama chápe ako formu textu. V komparácii literárneho umenia s hudobným hovorí aj o pojme pastiš, o rozdielnom vnímaní tohto fenoménu ako inšpiračného zdroja v oboch umeniach. Pre autorku je interdisciplinárna spolupráca hudobnej a literárnej vedy veľmi podnetná a podieľa sa na rozšírení metodológie hudobnej vedy.

Na estetické názory T. G. Schröera sa vo svojej štúdií *Estetická teória a estetická výchova v teoretickom diele Tobiasa Gottfrieda Schröera* (s. 95 – 108) spoločne upozorňujú Slávka Kopčáková a Slávka Oriňáková. Autorky sa dívajú na spoločenské a politické podmienky v akých svoje texty písal T. G. Schröer. Neskôr ponúkajú náhľad do jeho definícií hudby ako takej, a oboznamujú nás aj s Schröerovým chápaním prostriedkov hudobnej reči. Obracajú sa aj k Schröerovým pedagogickým zásadám, ktoré úzko súvisia s estetikou ako vednou disciplínou a jej kategóriami tak, ako boli dobovo vnímané. Náhľadom do estetických názorov už spomínaného T. G. Schröera sa zaoberá aj Pavol Zubal vo svojom príspevku s názvom *Rezonancia myšlienok dobových estetických teórií nemecky hovoriaceho jazykového priestoru v diele Tobiasa Gottfrieda Schröera* (s. 109 – 123). Autor v ňom pomenúva historické fakty týkajúce sa kultúrneho kontextu, ktorý významne ovplyvnil život a dielo T. G. Schröera. Zaoberá sa spismi, ktoré charakterizujú estetiku ako svojbytnú vedu. Vyslovuje názor, že nemecky hovoriaci priestor výrazne ovplyvnil vznik Schröerových teoretických prác, a rovnako dôležito vplýval aj na Schröerov pohľad na hudbu.

K teoretikom z domáceho prostredia a medzi uvedených riešiteľov grantového projektu patrí aj Renáta Kočišová. Štúdia z jej pera nesie názov *Vplyv filozoficko-estetických prúdov z rokov 1850–1940 na hudobno-estetické smerovanie Mikuláša Moyzesa* (s. 124 – 140). Autorka sa na významného slovenského skladateľa díva cez „objektív“ muzikológa Jozefa Kresánka a kritičky Zdenky Bokesovej. Neskôr nás oboznamuje s hudobnými a hudobno-estetickými vzormi Mikuláša Moyzesa. Neobišla tak mená velikánov akými boli J. S. Bach, J. Harrach, J. Haydn, L. N. Tolstoj, B. Croce a iní. V závere svojej práce pomenúva a analyzuje Moyzesove inšpiračné zdroje, ktorými boli ľudová a cirkevná pieseň.

Druhá kapitola, *Hudobné poetiky v slovenskej hudbe 20. storočia*, nám už svojím názvom predznamenáva svoj analytický charakter. Na takmer osemdesiatich stranách autori svojimi výskumnými prácami mapujú hudobné poetiky slovenských hudobných skladateľov. Ide z veľkej časti o sondy do opernej tvorby našich hudobných géniov. Ľubomír Chalupka vo svojom článku (Poznámky ku kompozičnej estetike slovenského skladateľa Romana Bergera, s. 176 – 191) odkazuje na myšlienkové súradnice a duchovný svet Romana Bergera, výstižne rieši otázku jeho kompozičnej estetiky. Inscenačnou poetikou v opere SND v prvej polovici 20. storočia sa zaoberá Michaela Mojžišová (*Richard Strauss a Giacomo Puccini v Opere Slovenského národného divadla v rokoch 1920 – 1945*, s. 192 – 207). Nielen estetické, ale aj etické motívy v Benešovej dadaistickej opere so sociálnymi motívmi hľadá Marianna Lechmanová (*Etické a estetické aspekty v opere Cisárovo nové šaty Juraja Beneša*, s. 208 – 219).

V roku 2016 zosnulý skladateľ Ladislav Kupkovič je ústrednou postavou článkov od Márie Glockovej (*Hľadanie a nachádzanie strateného času v umení*, s. 220 – 231) a Anny Prištiakovej (*Analytické sondy do vývoja*

poetiky hudobného skladateľa Ladislava Kupkoviča, s. 232 –241), ktoré analyzujú inšpiračné zdroje, historické súvislosti a samotnú tvorbu tohto autora. Anna Burdová (*Hudobno-estetická analýza diela Ivana Hrušovského Dve romantické fúgy a postlúdiá*, s. 242 – 250) prináša zaujímavý analytický pohľad na kompozičnú poetiku Ivana Hrušovského na príklade konkrétneho diela. Autorka kladie dôraz na myšlienkovú a obsahovú syntézu, ktorá významne komunikuje s prijímateľom hudobného diela. Posledný príspevok zborníka prináša pohľad do tvorby Petra Breinera. Autorkou je Júlia Kopilcová (*Postmodernistické tendencie v tvorbe Petra Breinera*, s. 251 – 258), ktorá sa zamýšľa nad postmodernistickým charakterom Breinerových diel aj napriek tomu, že samotný skladateľ sa za postmoderného sám nepovažuje.

Recenzovaná publikácia predstavuje priestor na realizáciu úvah o vývine hudobnoestetického myslenia na Slovensku v 19. a 20. storočí s presahom do súčasnosti. Nesie v sebe potencialitu pretaviť niektoré konkrétne poznatky hudobnej vedy aj do sféry hudobnej a estetickej výchovy. Svojím obsahom je prít'azlivá nielen pre fanúšikov hudobného umenia, ale slúži aj ako výstižný podklad pre nasledujúcu možnú hlbšiu analýzu jednotlivých tém, či tém na ne nadväzujúcich. Pre príspevky je charakteristická vysoká vedecká erudícia ako aj jazyková odbornosť, napriek tomu, sú texty pre čitateľa veľmi dobre zrozumiteľné a obohacujúce. Na pôde hudobnej estetiky je kolektívna práca *Súčasná hudobnoestetické myslenie na Slovensku v kontexte metodologických problémov estetiky a muzikológie ďalšou vydarenou publikáciou, ktorá vyzdvihuje nielen zástoj slovenských muzikológov a estetikov v rozvíjaní myšlienkového bohatstva a tradície (o ich práce sa zborník opiera a reflektuje ich), ale aj jednotlivých autorov súčasnosti v podobe osobitého prínosu ich vedeckých reflexii.*

Bc. Ivana Cmorejová
Inštitút estetiky a umeleckej kultúry
FF PU v Prešove
Študentka 2. roč., Mgr. stupňa

---

www.casopisespes.sk
